

Orožnik.

Dod Hacetovim kozolcem smo imeli vaški malčki vedno pravi semenj. Navadno smo se lovili in skrivali, plezali po latah in skakali na tla, se igrali šolo, pasli »kozy«, ali pa prevažali s težkimi tovornimi ladjami blago v »Ameriko«. »Amerika je onkraj luže,« so imeli navado reči Bogatajev ded, in mi otroci smo vzeli to prav dobesedno. Kaplje, ki so padale ob deževnem času od kozolčeve strehe, so naredile v zemljo podolgovat jarek, ki je bil dostikrat tudi ob solnčnem vremenu napolnjen z vodo. In onostran tega jarka je bila naša »Amerika«. In čez to vodo so pluli naši papirnati čolnički, ki smo jih častljivo imenovali »ladje«. — Oj, lepi so bili tisti časi, ki smo jih preživeli pod Hacetovim kozolcem, in še dandanes se rad z veseljem spominjam tistih trenutkov neskaljene mladostne sreče!

Nekega vročega dne v juliju se nas je zbrala zopet precejšnja kôpa mladih kričačev pod kozolcem. Bili smo res precej glasni in tako zamišljeni v svoje igre, da skoro nismo zapazili, ko je stopil med nas mož s puško na rami in s svetlo čelado na glavi. Prvi je zapazil prišleca Mlinarjev Lojzek in je v zadregi pocukal za suknjič Hacetovega Tončka, ki se je ravno glasno jezil, češ, da mu je nekdo po nerodnosti potopil ladjo, obloženo z blagom.

»Ko bi jaz vedel, kdo je bil tisti . . .,« se je hudoval Tonček, pa dalje ni mogel več. Zagledal je oboroženega tujca, spustil iz rok palico, ki je brodil ž njo po luži, in utihnil. Za njim so potihnili tudi drugi, prenehali z igranjem in z vprašujočimi očmi so pogledovali drug drugega.

»Ne dajte se motiti, otroci; igrajte se naprej! — Vedel bi samo rad, katera pot pelje v Ravni.« Tako je dobrohotno rekel orožnik in smehljaje se ogledoval naše papirnate čolničke.

Vsi smo bili takoj pripravljeni, da mu pokažemo pravo pot. Nihče izmed nas se ni bal tujega

moža, saj je bil z nami tako prijazen. Obstopili smo ga in ogledovali dolgo zakrivljeno sabljo, ki mu je visela ob boku, pa lepo puško z ostrim nožem na koncu, pa zopet čelado in drugo njegovo obleko. Čerinov Janko je pa skočil naprej do pota in rekel: »Kar za menoj pojdite, gospod orožnik! Popeljem Vas do razpotja, da ne zaidete.«

Orožnik je res šel za Jankotom, mi pa za njim po stranski stezi proti sosednji vasi. Janko je korakal naprej, za njim orožnik, mi pa ob njegovi desni in levi.

»Ali so dragi taki gumbi, ki jih imate našite na suknji? Kajne, da so zlati!« je izpraševal moža Mlinarjev Lojzek, ki se kar ni mogel nagledati orožnikove lepe obleke.

»Zlati ravno niso, dragi pa so,« je smeje se odgovarjal orožnik. »Kaj, ali bi tudi ti rad nosil tako obleko?« —

Lojzku so zažarele oči in v odgovor je samo molče prikimal. Zapazil je še marsikaj mikavnega na orožnikovi noši in ga radovedno izpraševal o tem in onem. Tudi mi drugi smo vedno drezali v prijaznega moža z vprašanji, tako da je ta komaj na vse plati odgovarjal.

»Tako, sedaj pa pojdite po tej poti in ne morete zaiti,« se je naenkrat ustavil Čerinov Janko in pokazal orožniku z desnico pravo pot. Obstali smo vsi. Oboroženi mož se je zahvalil najprej Jankotu, potem pa še nam vsem, nam voščil »Bog z vami, otroci!« in odhitel po odkazani poti naprej.

Bili smo zopet sami in nekaj trenutkov ni nihče črhnil besedice.

»Jaz bom šel pa tudi za orožnika; to je lep stan,« se je prvi zopet oglasil Mlinarjev Lojzek in pogledal nas druge, kaj porečemo k njegovemu sklepu.

»Tudi jaz bom orožnik. Oj, ta lepa puška, ta suknja, ta sablja, ta svetla čelada ... vse tako lepo!« je mrmral bolj na tihem Hacetov Tonček in se strinjal z Lojzkom.

»In jaz tudi! Jaz bom tudi orožnik.«

»Jaz tudi!« — Vsi smo bili navdušeni in smo se pomenkovali nazaj gredé samo o lepem orožniškem stanu. Večerilo se je že in zato se ta dan nismo več vrnili k svojim igram. Tudi smo že začutili praznoto v želodčkih in smo se zato razšli ter vrnili vsak na svoj dom.

* * *

Preteklo je po tem dogodku približno petnajst let. Pod Hacetovim kozolcem je vladal že dolgo, dolgo časa mir. Odrastli smo, kar nas je bilo nekdanjih sovrstnikov, in se razšli vsak po svojem poklicu. Lepi mladostni dnevi so nam ostali le še v spominu . . .

Pred nekaj dnevi sem se napotil, prišedši iz tujine, proti ljubki rojstni vasici. Oj, marsikaj se je že izpremenilo tam! Ni več mamice, in rojstna hiša je v tujih rokah. A še ptica rada prileti na oni kraj, kjer se je izvalila. Kaj šele človek, pametno bitje. In če je prihod tudi grenak.

Ko korakam po stezi, med mahom in grmovjem, mi pride nasproti visok, postaven orožnik. Hotel sem ga samo pozdraviti po lepi slovenski šegi in mirno iti naprej. Toda, ko pogledam mladega moža natančneje v lice, se mi zazdi obraz malce znan.

»He, Tone, kaj me res ne poznaš več?« mi prestriže pot orožnik in mi krepko stisne desnico.

»Ne vem. Lojze si, ne, Mlinarjev! Glej ga no, glej; kdo te naj pa pozna v tej obleki!« sem se začudil nekdanjemu svojemu tovarišu iz mladih dni.

»E, kdo pa drugi kot Lojze! Kaj pa je tebe prineslo zopet v domače kraje?« je radostno vzkliknil orožnik, očitvidno vesel, da je po dolgem času našel zopet človeka, s katerim je preživel v detinskih letih mnogo srečnih dni.

Postala sva in se pomenkovala. Imela sva si mnogo povedati, saj se nisva videla že dolgo vrsto let.

Lojze mi je pravil o svoji preteklosti, kje je služil kot vojak in kdaj je nastopil službo orožniško. Meni se je ob tej priliki nenadoma posvetilo v glavi. Spomnil sem se na oni dogodek, ko smo se igrali

otroci pod Hacetovim kozolcem in je nepričakovano stopil med nas orožnik ter prosil, da mu pokažemo pot. Da, in kako smo ga spremljali, kako nas je navdušila in očarala njegova postava in obleka! Takoj smo sklenili, da postanemo vsi orožniki — oj, otroški sklepi!

Ko sem si v mislih priklical nazaj vse posameznosti tistega dogodljaja in se v duhu posmehnil lahkomišljenim naklepom mladine, me naenkrat potaplja po rami Lojze in reče:

»No, kaj pa te je presenetilo? Ali imaš kaj posebnega v mislih?«

Kakor bi se predramil iz sanj, sem pogledal tovariša in mu odgovoril:

»Veš, Lojze, spomnil sem se na tisti naš sklep, ki smo ga naredili pred tolikimi leti, kar nas je bilo tam pod Hacetovim kozolcem, namreč, da postanemo vsi orožniki. Ali se tega morda ti tudi še spominjaš? Zdi se mi namreč, da si ti edini, ki si ostal zvest takratnemu svojemu sklepu in postal orožnik. — Povej mi danes, Lojze, kako ti pa kaj ugaja ta stan? Ali je res tako lep, kakor smo si ga predstavljali mi takrat kot otroci?«

Lojze se je malce nasmehnil, me pogledal skoro očitajoče, nato pa hitro povetil oči. Izpregovoril je počasi:

»Spominjam se pač vsega tudi jaz. — Kje so tista leta, ko sem videl pri posameznih stanovih samo svetle strani! Vem dobro, kako je bilo. Lepa obleka orožnikova nas je takrat očarala in sodili smo stan po obleki. Toda to ni bila prava sodba. Vsak stan ima svoje težave, in je napačno mnenje, kakor si se pač v življenju gotovo prepričal, da obleka dela stan. Sicer nisem ravno nezadovoljen z jarmom, ki sem si ga bil oprtal, toda povem ti, da bi bilo zame gotovo boljše, ako ne bi bili odločevali pri volitvi stanu tisti zunanji razlogi, kakor obleka, svetla sablja itd. Preden si deček ali deklica izbere stan, naj premisli dobro in posluša rajši navet staršev ali učitelja kakor pa svoje nezrele misli in domnevanja!« —

Govorila sva potem z Lojzetom še o tem in onem, nato se prav presrčno poslovila in krenila vsak po svoji poti. Ko sem storil par korakov med travo in grmovjem, sem obstal in se ozrl. Pogovor z Lojzetom mi kar ni hotel iz glave, in gledal sem še precej časa za odhajajočim, dokler mi ni v daljavi izginil izpred oči.

A. Šavelj.

Zgodnja čebelica.

Prvi žarki vzhajajočega solnca so obsvetili čebelnjak. Vzbudili so čebelice. V rojih so se začele usipati iz panjev.

»Le veselo zašumite in pohitite na delo, na sladko pojedino,« jih je pobodila matica-kraljica, preštevajoča pridne vrste svojih podložnic. Tedaj je opazila gospodarica, da ena čebelica ni navzoča.

»O, kje pa je ta ostala? Če je zaspala, bo kaznovana, tako gotovo, kot sem vaša kraljica,« je rekla mati za odhajajočimi.

Veselo šumeče so odletele delavke na delo. Kmalu so srečale izgubljeno tovarišico. Bila je že težko obložena in kaj lepa v rdečih hlačicah.

»Kje si bila in kje dobila toliko blaga?« so jo začudeno poprašale prijateljice.

»Veste, kje sem bila čez noč? Tema me je prehitela, ko sem srkala sladko tekočino iz cvetne čaše. Mislila sem si: Pa prenočim v cvetni čaši in začnem takoj zopet delati, ko se prebudim. Moje tovarišice se bodo šele odpravljale na delo, jaz bom pa že obložena s sladkim bremenom. Le na delo, prijateljice; jaz pa pohitim domov, da se predstavim kraljici.«

Po Rückertu — Stepin.

